

Může syn hodnotit svého otce? Rodinná vzpomínka na prof. MUDr. Jana Rabocha, DrSc.

Jiří Raboch

Asi nebývá zvykem, aby na odborném fóru hodnotil syn svého otce, avšak byl jsem o to požádán, tak to činím. Data, která uvádím, jsou skutečně reálná, jejich hodnocení je jistě subjektivní.

Jan Raboch se narodil v r. 1917 jako čtvrté dítě z pěti. Jeho otec pracoval jako mistr v továrně Breitfeld-Daněk v Karlíně. Tři sourozenci zemřeli v dětském věku.

Vždy byl hrdý na to, že maturoval v roce 1936 na reálném gymnáziu v Truhlářské ulici. Musím se přiznat, že jeho obecné znalosti ve mně vždy vyvolávaly pocity zahanbení.

Lékařskou fakultu UK mohl dokončit až po znovuootevření českých vysokých škol v roce 1947. Během II. světové války byl nasazen jako dělník ve skladu brambor. Celoživotně se považoval za odborníka na tuto plodinu. Ještě během studií po r. 1945 začal pracovat v Sexuologickém ústavu jako pomocná vědecká síla. Po okupaci byl zvolen pokladníkem výboru Spolku mediků.

Oženil se v roce 1947. Jeho osobnost charakterizuje i to, že za svědky na svatbě byli akademický malíř Bohumír Číla a univerzitní profesor MUDr. Josef Hynie. Měl štěstí na svou manželku Miloslavu, která mu po celý život vytvořila spolehlivé zázemí, starala se o celou

rodinu a domácnost, kde otec neudělal skoro nic. Tolerovala jeho velké pracovní nasazení a časté pracovní cesty.

Po krátkém umístění na interním oddělení nemocnice v Žatci ho prof. Hynie vyreklařoval pro Sexuologický ústav UK, kterému zůstal věrný po celou dobu své profesionální kariéry. Kandidátskou práci „Hypoplasię varlat“ obhájil v roce 1959 a doktorskou s tématem „Hormonální funkce varlat“ v roce 1965. Docentem pro obor sexuologie byl jmenován v roce 1964 a profesorem v roce 1973. Od roku 1974 vedl jako přednosta Sexuologický ústav, tehdy situovaný ve 3. patře fakultní polikliniky, až do svého penzionování v roce 1989. Ale i potom denně do Ústavu docházel.

Jaký byl šéf, nedokáži objektivně posoudit. Jen se pamatuji, že když procházel v pracovní době Ústavem a viděl někoho pít kávu, tak nahlas řekl: „Hlavně, že je pořádek co dělat“.

Sexuologie byla jeho celoživotním zájmem jak po klinické, tak pedagogické a hlavně vědecké stránce. Publikoval více než 400 odborných článků v našem i zahraničním písemnictví, což byl na tehdejší dobu úctyhodný výkon. V r. 1979 obdržel cenu Ministerstva zdravotnictví za výzkum pacientů s Klinefelterovým syndromem. Jeho dnešní scientometrické hodnocení vycházející z prací doby železné opony by mu i mnohý současný akademik záviděl: WOS 67, H-index 15, SCI 520. Zabýval se lékařskou sexuologií v celé šíři oboru, od problémů urologických, andrologických, přes endokrinní a gynekologické aspekty až po behaviorální sexuologii. Napsal sám či se spolupracovníky několik monografií včetně učebního textu Lékařské sexuologie nejen pro studenty. Propagoval obor též některými populárními publikacemi, jako byla např. knížka Očima sexuologa.

Byl dlouholetým předsedou Sexuologické společnosti ČLS JEP. Velmi dbal o uznání československé sexuologie ve světě, což v jeho době nebylo tak jednoduché. Vybuřoval si celou řadu blízkých vztahů s řadou zahraničních špičkových odborníků, především s německými kolegy, jako byli Richard Wille a Karl Schirren z Kielu, Hans Giese, Adolf Bleichert a Gunter Schmidt z Hamburku. Čilé kontakty ale udržoval i s dalšími osobnostmi oboru z USA (John Money, Hans Lehfel'd, Richard Green, Keneth Zucker, Paul Gebard), tehdejšího Sovětského vztahu (G.S.Vasilčenko), Polska (Kazimierz Imielinski), Velké Británie (John Bancroft), Dánska (Preben Hertoft) a mnohými dalšími. Snažil se přednášet v zahraničí, což bylo velmi komplikované. Přesto se mu podařilo opakovaně navštívit špičková zahraniční zařízení včetně slavného Kinseyho institutu v Bloomingtonu v době

ředitelování Paula Gebharda. Velmi rád jezdil do Hamburku a obdivoval pohled na Landugsbrucken.

Byl členem redakčních rad Archives of Sexual Behavior, Sexualmedizin, Cahiers de Sexologie Clinique, Journal of Sex and Marital Therapy a čestným členem České lékařské společnosti, Polské sexuologické společnosti a doktorem h.c. Německé dermatologické společnosti. Jako jediný Čech byl na konferenci v Hamburku v roce 1987 zvolen prezidentem tehdy nejprestižnější sexuologické společnosti – International Academy of Sex Research. 2x uspořádal její celosvětovou konferenci v Praze. Byl poradcem WHO.

Jak vše toto bylo obtížné dokládá ten fakt, že po tragické smrti přednosta hamburského přednosta Institut für Sexualforschung Univerzity v Hamburku-Eppendorfu Hanse Gieseho mu nebylo dovoleno našimi orgány dočasně převzít vedení tohoto prestižního lékařského zařízení, o což byl německou Univerzitou požádán.

Měl štěstí na spolupracovníky jak v Sexuologickém ústavu (Karel Nedoma, Vladimír Barták, Jiří Mellan, Iva Šípová, Jaroslava Pondělíčková později Jaroslav Zvěřina, Slavomil Hubálek, Petr Weiss), tak v jiných českých zařízeních (Jana Zimanová, Erich Sýkora) i na Moravě (Stanislav Kratochvíl, Albert Topiář, Radim Uzel) a na Slovensku (Ján Molčan, Jozef Pogády). Spolupracoval s profesory Janem Evangelistou Jiráskem z Podolí, Luboslavem Stárkou z Endokrinologického ústavu, se kterými byl navržen na státní vyznamenání, které ale zřejmě ze společenských důvodů nedostali. S gynekology Jitkou Kobilkovou a Milanem Šindlářem a dalšími zorganizoval celou řadu výzkumných projektů, jejichž výsledky byly publikovány v prestižních mezinárodních časopisech.

Celoživotním koníčkem a vášní prof. Rabocha byla sexuologie. Jeho manželka/naše matka nám říkala, jak se někdy budí v noci a uvažuje třeba o počtu spermií nebo hladinách testosteronu u „Klinefelterů“. Ona to formulovala trochu jinak.

Velmi se zasloužil i o celou naši rodinu. Pro nás s bratrem udělal velmi mnoho a pomohl nám k úspěšné profesionální kariéře. Velmi se také staral o děti svého bratra Oty, který ukončil život v 50-tých letech sebevraždou. Ota byl členem ústředního výboru Sociální demokracie a odmítl po roce 1948 přestoupit do KSČ. Byl vyhozen z práce a jako manuálně nepřilíš šikovný právník nebyl schopen uživit rodinu fyzickou prací. Otcova pomoc při výchově našich 4 dětí (jeho vnuků) nebyla podstatná, ale ani zanedbatelná. Jen jim pletl jejich křestní jména a to i dle pohlaví.

Kromě sexuologie měl i další celoživotní zájmy. Byl sportovec, který vyzkoušel více sportů, avšak nejvíce ho zajímal tenis. Dlouhodobě docházel na dvorce Lokomotivy Praha (dříve Pražský společenský klub) na Invalidovně, kde trávil většinu svého volného času.

V posledních letech svého života hrával pochopitelně především čtyřhry a měl stále partnery. Někdy si stěžoval, že musí hledat nové spoluhráče, protože ti dřívější mu umřeli. Jistě by měl velkou radost, kdyby viděl, jak jeho nejstarší pravnuček, 7-letý Lukáš hraje vášnivě tenis a připravuje se na první „mistráky“. V klubu se také tehdy často hrával dvacetníkový licitovaný mariáš. Spíše vyhrával, někdy i 20 Kč. V zimních měsících s námi do pozdního věku hrával malou kopanou na betonovém tenisovém dvorci v úloze tzv. falešného křídla.

Měl velmi intimní vztah k západočeským lázním. V Mariánský Lázních se učil o prázdninách německy, což bylo jeho druhý plyně použitelný jazyk, a poznal zde své první životní lásky. Ve Františkových Lázních pak trávil skoro každý rok několik týdnů. S doc. Bartákem zde zorganizovali longitudinální výzkum sexuality několika generací lázeňských pacientek. Zapojil se tam do mnohých společenských kontaktů. Pamatuji si, jak jsme s bratrem přihlíželi tehdy velmi populárnímu a hojně navštívenému fotbalovému utkání místních týmů „lékaři proti kuchařům“. Otec na spojce těsně minul branku a gól bohužel nedal.

Po válce byl krátce členem Sociální demokracie, jinak se do politiky snažil nevstupovat, i když některé funkce musel přijmout, např. v nemocniční odborové organizaci.

Abych zmínil také nějaká negativa, nikdy nevlastnil auto ani řidičský průkaz, neuměl lyžovat a přibít hřebík do zdi byl obřad, kterého se musela zúčastnit celá rodina.

Je smutnou zkušeností, že pro dlouholetého pracovníka 1. LF UK a VFN nebylo nalezeno akutní lůžko poté, co za předsednickým pultem schůze Sexuologické společnosti v Bohnicích utrpěl závažnou centrální mozkovou příhodu. Byl vožen v sanitce několik hodin po Praze, až byl umístěn na JIPu Na Homolce. Následky poškození mozku této časové prodlevě odpovídaly a poslední měsíce jeho života nebyly moc pěkné. Zemřel v dubnu 2002 a je pochován v rodinné hrobce na Olšanech.

Prof. Raboch vedl Sexuologický ústav v intencích jeho zakladatelů Ferdinanda Pečírky a Josefa Hyního celých dlouhých 15 let. Ten tehdy byl jasně vedoucí silou československé sexuologie a centrem, které bylo mezinárodně respektováno. Bylo nám potěšením se na jeho půdě setkávat při pravidelných seminářích a potkávat vedoucí odborníky z celého světa. Jistě mu přála v posledních letech jeho působení měnící se společenská atmosféra, kvalita jeho

spolupracovníků, dobré rodinné zázemí, ale bez jeho zanícení a enormního nasazení by toto možné nebylo.

